Anneler için Ebeveyn Yetkinlik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Anneler için Ebeveyn Yetkinlik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16044

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Anneler için Ebeveyn Yetkinlik Ölçe?i (AYÖ), ebeveynlerin çocuk yeti?tirme süreçlerindeki kendilerini ne kadar yeterli gördüklerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, ebeveyn yetkinli?i kavram?n? spesifik olarak anneler ba?lam?nda de?erlendirmek üzere uyarlanm??t?r. Sezai Demir taraf?ndan 2015 y?l?nda Türkçe'ye uyarlanan bu çal??ma, ölçe?in Türkiye popülasyonunda geçerlik ve güvenirlik standartlar?n? kar??lad???n? göstermektedir. Ölçek, disiplin, duygusal destek ve bo? zaman yönetimi gibi kritik ebeveynlik alanlar?n? kapsayan be? alt boyuttan olu?maktad?r.

Uyarlama çal??mas?, psikolojik ölçümde temel kabul edilen istatistiksel teknikler kullan?larak gerçekle?tirilmi? olup, ölçe?in yap?sal uygunlu?unu ve iç tutarl?l???n? kan?tlam??t?r. AYÖ, özellikle annelerin kendilerine olan inançlar?n? ve yeterlilik alg?lar?n? de?erlendirmede önemli bir rol oynamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Anneler için Ebeveyn Yetkinlik Ölçe?i, Ebeveyn Yetkinli?i, Uyarlama, Geçerlik, Güvenirlik, Psikometrik Ölçek.

Yazarlar

Sezai Demir

Amaç

Anneler için Ebeveyn Yetkinlik Ölçe?i'nin temel amac?, annelerin çocuk yeti?tirme rollerindeki ki?isel yeterlilik alg?lar?n? ve becerilerini ölçmektir. Ölçek, annelerin çocuklar?n?n geli?imini destekleme, onlarla etkili ileti?im kurma ve kar??la??lan zorluklarla ba?a ç?kma konusundaki inanç düzeylerini belirlemeye odaklanm??t?r.

Bu uyarlama çal??mas?, orijinal ölçe?in kültürel ve dilsel olarak Türk anneleri için uygunlu?unu kan?tlamak ve psikoloji alan?nda güvenilir bir ölçüm arac? sa?lamak amac?yla yap?lm??t?r. Ölçek, ebeveynlik becerileri üzerine yap?lan ara?t?rmalarda ve ebeveyn destek programlar?n?n etkinli?ini de?erlendirmede kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r.

Yap?

Anneler için Ebeveyn Yetkinlik Ölçe?i (AYÖ), ebeveynlik yeterlili?inin çok boyutlu bir yap? oldu?unu varsayarak geli?tirilmi?tir. Ölçek toplam 32 maddeden olu?makta ve uyarlama

ARABPSYCHOLOGY.COM

çal??mas?nda be? temel alt boyut alt?nda toplanm??t?r. Bu alt boyutlar, ebeveynlik davran??lar?n?n farkl? kritik alanlar?n? temsil etmektedir.

Ölçe?in ölçtü?ü temel ebeveyn yetkinli?i yap?lar? ?unlard?r:

Disiplin: Çocu?a uygun s?n?rlar koyma ve davran?? yönetimi becerisi.
Bo? Zaman? Yönetme: Çocu?un geli?imini destekleyici ve yap?land?r?lm?? bo? zaman aktiviteleri sa?lama yeterlili?i.
Duygusal Destek: Çocu?un duygusal ihtiyaçlar?n? anlama ve kar??lamada gösterilen yeterlilik.
Okul Deste?i: Çocu?un akademik ba?ar?s?n? ve okul ya?am?n? destekleme becerisi.
Sa?l?k: Çocu?un fiziksel ve zihinsel sa?l???n? koruma ve te?vik etme yetkinli?i.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?ini incelemek üzere faktör analizi öncesinde veri setinin uygunlu?u kontrol edilmi?tir. Verilerin faktör analizine uygunlu?unu de?erlendirmek için Kaiser-Meyer Olkin (KMO) katsay?s? ve Barlett Sphericity testi kullan?lm??t?r. Analiz sonucunda KMO de?eri **.822** olarak bulunmu?tur, bu de?er verilerin faktör analizi için oldukça uygun oldu?unu göstermektedir.

Barlett Sphericity testi ise, verilerin çok de?i?kenli normal da??l?mdan gelip gelmedi?ini kontrol eden istatistiksel bir tekniktir. Çal??mada yap?lan analiz sonucunda Barlett testi anlaml? bulunmu?tur (χ^2= 8778.753; p<0.05). Bu sonuç, de?i?kenler aras?nda faktör analizi yapmaya uygun düzeyde korelasyon oldu?unu i?aret etmektedir. Ayr?ca, Ebeveyn Yetkinlik Ölçe?i'nden (EYÖ) al?nan toplam puanlar?n ili?kisi **.91** gibi yüksek bir de?erde bulunmu?tur, bu da ölçe?in iç tutarl?l???n?n ve yap?sal bütünlü?ünün güçlü oldu?unu desteklemektedir.

Güvenirlik

Anneler için Ebeveyn Yetkinlik Ölçe?i'nin güvenirli?i, hem iç tutarl?l?k hem de zamana ba?l? kararl?l?k aç?s?ndan incelenmi?tir. ?ç tutarl?l??? belirlemek amac?yla hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarl?k katsay?s? **.79** olarak rapor edilmi?tir. Bu de?er, sosyal bilimler ara?t?rmalar? için kabul edilebilir düzeyde iyi bir iç tutarl?l??a i?aret etmektedir.

Ölçe?in zamana ba?l? kararl?l???n? ölçmek için kullan?lan test-tekrar test güvenirlik sonucu ise **.84** olarak bulunmu?tur. Bu yüksek de?er, ölçe?in k?sa zaman aral?klar?nda uyguland???nda benzer sonuçlar üretti?ini ve dolay?s?yla ölçülen yap?n?n zaman içinde stabil kald???n? göstermektedir. Bu bulgular, ölçe?in Türk popülasyonunda güvenilir bir araç oldu?unu kan?tlamaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal geçerli?ini ortaya koymak amac?yla Temel Bile?enler Analizi (TBA) yap?lm??t?r. Analiz sonucunda be? alt boyut belirlenmi?tir. Bu boyutlar?n her birindeki maddelerin faktör yükleri, ilgili faktörü temsil etme güçlerini göstermektedir.

Faktör yüklerinin alt boyutlara göre da??l?m? a?a??daki gibidir:

Disiplin alt boyutu için faktör yükleri **.54 ile .88** aras?nda de?i?mektedir.
Bo? Zaman? Yönetme alt boyutu için faktör yükleri **.35 ile .89** aras?nda de?i?mektedir.
Duygusal Destek alt boyutu için faktör yükleri **.56 ile .77** aras?nda de?i?mektedir.
Okul Deste?i alt boyutu için faktör yükleri **.51 ile .73** aras?nda de?i?mektedir.
Sa?l?k alt boyutu için faktör yükleri **.75 ile .87** aras?nda de?i?mektedir.

Faktör yüklerinin genel olarak yüksek olmas?, maddelerin ait olduklar? alt boyutlar? yeterli düzeyde temsil etti?ini ve ölçe?in be? faktörlü yap?s?n?n Türk örnekleminde korundu?unu do?rulamaktad?r.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarlama

Format: 32 maddeden olu?maktad?r. Derecelendirme format? belirtilmemi?tir ancak genellikle Likert tipi bir format kullan?ld??? varsay?lmaktad?r.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Anneler

Ya? Grubu: Belirtilmemi?tir, ancak çocuk sahibi olan yeti?kin anneler.

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, annelerin ebeveyn yetkinli?i alg?s?n? ölçmek üzere geli?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçe?i.

Anahtar Kelimeler

Sezai Demir, Cronbach Alfa, Temel Bile?enler Analizi, KMO, Bartlett Sphericity, Test-Tekrar Test.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?ildir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kurum E-posta Adresleri: sezaidemir@mku.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: Uyarlama çal??mas? 2015 y?l?nda yay?nlanm??t?r.

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullan?m izinleri ve ücret bilgileri için sorumlu yazar Sezai Demir ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Referanslar

Demir, S. (2015). Anneler için Ebeveyn Yetkinlik Ölçe?inin uyarlanmas?: Geçerlik ve güvenirlik çal??malar?. *Uluslararas? Türk E?itim Bilimleri Dergisi, 5*, 282-297.

Çal??man?n orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: anneler-icin-ebeveyn-yetkinlik-olcegi-toad.pdf

Makalenin Dergipark üzerindeki ba?lant?s?: dergipark.gov.tr

Anneler için Ebeveyn Yetkinlik Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Ancak ölçek 32 maddeden olu?maktad?r.

Ölçek, toplamda 32 madde içermesine ra?men, bu maddelerin içeri?i ve derecelendirme sistemi (örne?in Likert tipi aral?klar?) kaynak içerikte detayl? olarak verilmemi?tir. Maddelerin tam listesi için orijinal yay?n veya sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM